

Hra na sny a touhy

Na sny a touhy z dětství si snad tu a tam vzpomeneme. Na to, jak jsme tehdy vnímali svět, jeho běh a zákonitosti, lidské bytosti nám blízké i vzdálené, si většina z nás už nevzpomeneme. Pragmatismus a reálné vidění světa stojí na prahu věku dospělosti a vítězí nad fantazií, imaginací a emocemi věku dětství a dospívání.

Svět dětských snů, tužeb a představ mizí v nenávratnu. Neštěstí to neplatí u všech a mezi tyto výjimky můžeme směle zařadit i básníka a dramatika Romaina Weingaertena. Jeho hru Léto plnou dětské fantazie a imaginace, ale i závažných filozofických otázek a výroků, uvedlo divadlo Kolowrat v podání skvělých výkonů herců ostravského Divadla Petra Bezruče. Představení je rytmicky členěno do sledu šesti dnů a šesti nocí, během kterých se letmo staneme návštěvníky (zpozdí) venkovského penzionu, jehož viditelnými obyvateli jsou Šimon, chlapec chabého ducha, jeho sestra Lorečka a dva kocouři. Poslední dva jmenovaní se prostřednictvím polodětských protagonistů hry stávají skutečnými personami se všemi lidskými činnostmi i nečestmi

O dalších třech obyvatelích, matince a dvojici snoubenců, se dovídáme pouze z vyprávění. Kromě banálního příběhu milenců, kteří se během svého krátkého pobytu v penzionu nepohodnou a z jejichž veliké lásky zůstává jen zakutálený prsten, nemá hra prakticky žádnou zápletku. Přesto se před námi od začátku do konce rozehrává strhující feerie s ko-

naše recenze

mickými výstupy obou kocourů, které nepostrádají prvky grotesky a improvizace. Všechny čtyři postavy jsou nabitý touhou po lásce a komunikaci s bližním, i když naoko škádlí sami sebe i své okolí. Co je to láska? je ústřední téma této hry a téměř všechny postavy na ni bez přestání hledají odpověď. Láska je křehká komunikace mezi lidmi a živými bytostmi vůbec. Její současní jsou emoce, gesta, řeč, snaha pochopit a rozumět druhému. Co je to řeč? ptá se jeden z kocourů chlapce chabého ducha, který v první polovině představení jako jediný s kocoury rozmlouvá a rozumí jejich blábolům. Poté, co se stává normálním, ztrácí tuto schopnost a naopak jí získává Lorečka. A opět jsme u problému konvenčnosti a nekonvenčnosti vnímání světa kolem nás. Pokud jsme jen přistoupili na fakt, že kocouři mluví a chovají se jako lidé, udělali jsme první krůček do světa imaginace a fantazie. Záleží na nás, zda se necháme strhnout proudem nadsázky a humoru a necháme se jím unášet, abychom znovuobjevili svět reálna, který však nepostrádá své zákonitosti a ryzí hodnoty. Jsou věci, které vidět jsou, a věci, které vidět nejsou — a bez toho by se nedalo hrát. Tu to máš! A herci ostravské činohry Divadla Petra Bezruče hrají s maximální chutí, bez kliše a rutiny. Popusťme na okamžik uzdu své fantazie a spolu s hrdiny hry Léto se i my pokusme nalézt odpověď na onu klíčovou otázku.

BERENIKA ABBOTTOVÁ

NS, K. 20. 44. p. 7, 21. 2. 1992

Skvělí Ostraváci

O tom, že i mimo Prahu se dělá dobré divadlo, se již mnohokrát při nejrůznějších příležitostech psalo; divadelní konfrontace jsou vždy ku prospěchu věci, ať už se to týká diváků nebo samotných divadelních tvůrců. O této staré známé pravdě nás znovu - a nesmírně příjemně - přesvědčilo Divadlo Petra Bezruče z Ostravy, které na scénu pražského Divadla Kolowrat přivezlo hned dvě své úspěšné inscenace - LÉTO od francouzského expresivního dramatika ROMAINA WEINGARTENA a drsně psychologické drama švédského autora LARSE NORÉNA NOC JE MATKOU DNE.

Příjemné komorní prostředí v Kolowratu, takřka stvořené pro hry intimně laděného rázu, rozhodně umocňuje výsledný scénický tvar; kontakt herců s diváky vlastně vede ke společnému způsobu "tvorění" a nezřídka k daleko plnějšímu ztotožnění se s povahou dramatického konfliktu. To je možná také jeden z momentů, který podstatnou měrou přispěl k tomu, že pražský divák tomuto divadlu přišel nejen na chuť, ale nesporně i nadále mu bude fandit.

Obě hry nastudoval režisér **Josef Janík**. Ač jsou svojí povahou každá jiná, přesto mají k sobě hodně blízko (přinejmenším právě z hlediska režijního rukopisu). Janíkovi nejde jenom o umělecké expozé respektivě o pouhé umělecké vyhocení prostředků vedoucích k vytvoření dramatické kolize, ale záleží mu především na jejím

zživotnění, intenzitě spolupřžívání. Nepracuje pouze s osvědčenými scénickými efekty, ale akcent klade na přirozenost, na dokonale odpozorované detaily naplňující "člověčí" chování a jednání zejména ve vypjatých chvílích, přerůstajících běžný rituál každodenního života. A je koneckonců jedno, zda se to týká pouze personifikovaných vizí života (jako je tomu s postavami dvou kocourů v Létu) nebo až příliš existenciální bytosti rodinného prostředí v "Noci". Zatímco Létu je laděno především v mollové stupnici (vlastní divadelní výpověď je postavena na divčí křehkosti mladé venkovanky), pak "Noc" se odehrává v dunivě rezonanční durcivé "škále". Ačkoli Létu má svým pojetím hodně blízko k absurdnímu typu divadla, přesto je naplněno jakýmsi hřejivým momentem a nefalšovaným zaujetím

pro krásu všednosti, smyslem pro nadčasovost i lehce načrtnutou recesi. Vše je poeticky zasněné, evokující přímo bezbřehým způsobem naše lidské psyché. "Noc", pokud ji chceme nahlížet z podobného zorného úhlu, je pak dramatem až fantasticky současným, zcela nemoralizačně burcuje lidské svědomí a vyvolává potřebu bezprostřední konfrontace mého "já" s "já" protagonistů tohoto příběhu. A věřte, že ta podobnost bývá někdy hrozně všepromkající.

Obě dvě hry se odehrávají na funkčně promyšlené scéně a v kostýmech **Marty Rozskopové** a při nevtíravě, leč emotivně působící hudbě **Jiřího Bulise**.

Skvělý herecký part odehrál v obou inscenacích **Vladimír Čapka**. Zatímco v Létu je to milounek a trochu rozmazlený kocourek (druhého kocoura hraje **Miloslav Čížek**), pak v "Noci" je to fyzicky i psychicky poznamenaná bytost, která není schopna překročit svůj stín - tedy svojí alkoholovou závislost. Obě inscenace jsou však dílem kolektivním - výborně si například v Létu vede **Veronika Rašťáková** i hostující **René Smoček**, ve hře Noc je matkou dne také představitelka alkoholikovy manželky **Věra Janků**.

Lze jen přát, aby se Divadlo Petra Bezruče z Ostravy objevilo v Praze brzo znovu.

JIŘÍ SOMMER



Veronika Rašťáková, Vladimír Čapka a Miloslav Čížek z Divadla P. Bezruče z Ostravy se v inscenaci hry francouzského autora Romaina Weingertena Létu představili na scéně pražského Divadla Kolowrat.

PE, n. 48, č. 50, o. 5, 28. 2. 1992

(5) práce 28. 2. 1992**Ostravské Divadlo P. Bezruče hostovalo v Praze**

Za téměř naprostého nezájmu pražských divadelníků (čest výjimkám!) a po-těšitelného zájmu pražského publika se uskutečnilo na studiové scéně Divadla Kolovrat (pobočka Stavovského) hostování ostravského Divadla P. Bezruče. Ostraváci přivezli do Prahy nejen dva dramaturgicky atraktivní tituly, ale především dvě inscenace vůdčí režijní osobnosti této scény J. Janíka. I když Léto R. Weingartena se zdá být do jisté míry v rozporu s jeho režijním sty-lem, zatímco hra L. Noréna Noc je matkou dne, jako by byla pro něj přímo předurčena, zajímavá konfrontace obou titulů přispěla novými tóny do por-trétu tohoto svérázného tvůrce, který se svou trvalou příslušností k ostrav-skému regionu bohužel dostává mimo zájem odborné veřejnosti.

HLEDÁNÍ ZTRACENÉHO SVĚTA

Weingartenovo Léto pojal J. Janík jako prázdninový sen, přičemž se nekom-promisně vyhnul jakékoli falešné idy-lyzaci a lyrizaci tématu i artistním sur-realistickým vizím. Jeho Léto je pře-devším konfrontací dvou světů, jednoho, kde fantazie nemá hranice, kde kočky hovojí a lidé si nerozumějí, a druhého, obyčejného, reálného, jenž se však obratem může změnit v říši tajemných snů: Šimon a Loretka bez problémů vstupují z jednoho světa do druhého, oba jejich kocouři jsou vlastně věrným obrazem lidí, velikosti i směrnosti je-jich čtů, představ i omylů, a inscenace se tak stává nejen svědectvím o ztra-ceném světě dětských her, ale pře-devším podobenstvím o moci lidské fan-tazie, o síle lidských emocí, o zázraku života, který má tolik nepostizitelných podob.

Úspěch inscenace je pochopitelně dán i mimořádnou hereckou prací, která ani na pražských jevištích nebývá běžná. Mladá dvojice, V. Rašáková a R. Šmotek J. h., se nespokojila jen s přiroze-ností mládí, ale oba zaujmou především niternou opravdovostí, schopností přes-ně odlišovat jednotlivé emocionální ro-viny, role i výrazně citěnou divadelnos-tí, která nemá nic společného s prázd-nou autostylizací. Zkušení jevištní ko-couři V. Čapka a M. Cížek i při roz-voře hravosti vystavěné na přesných situacích a lehkém gagu udržují stá-le jasné kontury postav, groteskních kočkočtů, kteří nám představují svět důvěrně známý z nových fantastických úhlů.

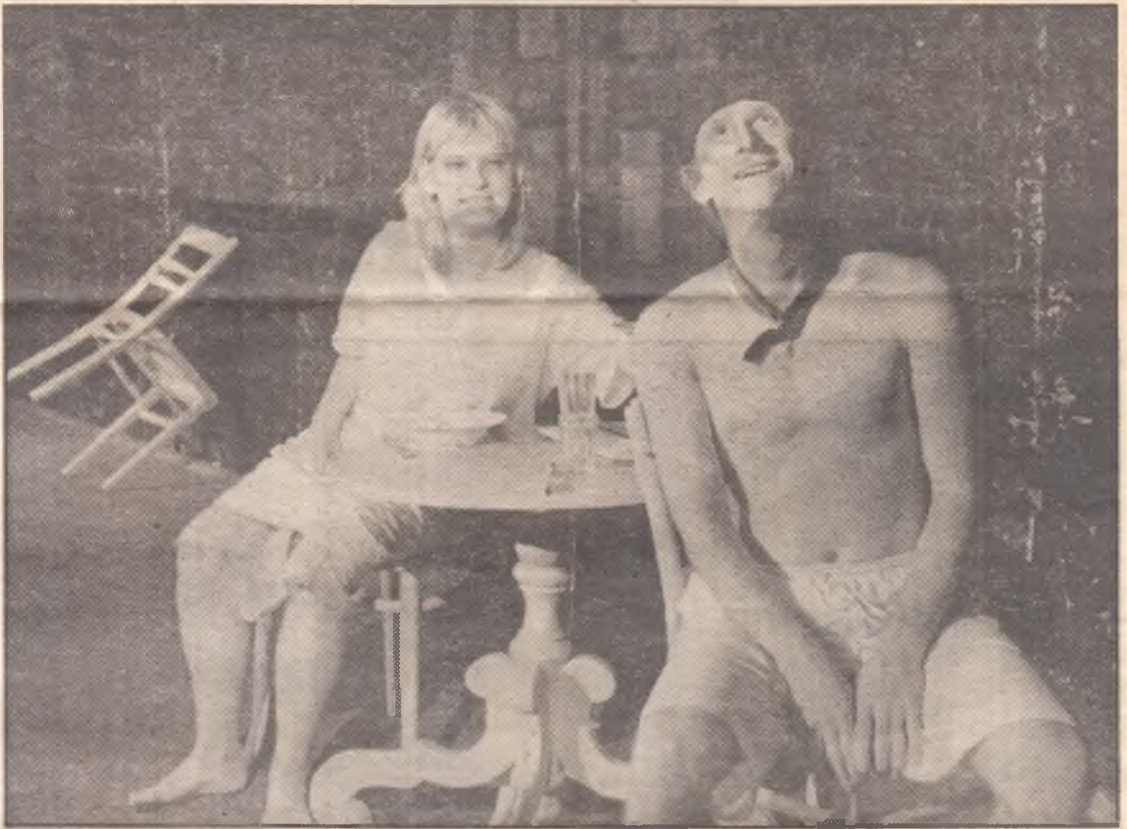
Hra švédského dramatika L. Noréna Noc je matkou dne má od hravosti Léta daleko svým autenticky věrným por-pisem destrukce rodiny, kde nefungují už ani primární citové vazby, kde hodno-

ty se obracejí naruby a kde vlastní svo-boda se musí vykupovat násilím. Norén samozřejmě není realista minulého sto-letí, a tak i tento jeho obraz rozpa-du rodiny jako prazákladu všeho je pře-devším vizí moderní civilizace, která po-žírá sama sebe. Tento popis jednoho zápasu, jehož aktéři marně hledají svět ztracených jstot, kreslí J. Janík na scé-ně sytými barvami netlumených kon-fliktů a třaskajících emocí, které jsou náhle konfrontovány s jakousi beznaděj-nou lhostejností, opakovností gest, ste-reotypností situací, navyklostí prázdno-tou, jež děsí.

Pointy jednotlivých scén, které mají blízko k rodinnému barvotisku (včetně rodinného hororu), vypovídají v účinné zkratce o vnitřním pekle, jímž účastní-ci této hry na život procházejí. Přesto působí tato inscenace lineárněji než Lé-to, všechno je zde daleko jednoznačnej-ší, konečnější, uzavřenější do čtyř stěn, které tak dobře znají i diváci. Svůj podíl na tom mají také herecké výkony, které jsou sice poutivé, ale příliš jed-nostranně depresivní, takže časem se stávají až monotónní. Výjimku tvoří jen V. Čapka, který skládá Martina z ně-kolika různých ploch velmi ostře od-stíněných a výsledkem je pak svěbytná postava, nikoli pouze ilustrace auto-rovy (a režijní) teze.

Hostování ostravských divadelníků však i přes některé výhrady seznámilo Prahu s tvorbou nejhranějšího součas-ného švédského autora a v obou titulech demonstrovalo v dobrém slova smyslu ambiciózní dramaturgii, která usiluje o to, aby oslovila svého diváka způso-bem, jenž možná není lehký, ale roz-hodně nepostrádá smysl.

JANA PATEROVÁ



Veronika Rašáková jako Loretka a René Smotek v roli Šimona v inscenaci Weingartenovy hry *Léto*.
Foto Josef Hradil

HOSTOVÁNÍ OSTRAVSKÉHO DIVADLA PETRA BEZRUČE V PRAZE

Léto budiž pochváleno

Nejde tentokrát o citát šrámkovský (hra *Léto*), ale o *Léto* francouzského dramatika (jeho otec pochází z Polska, matka z Bretaně) **Romaina Weingartena**, vycházejícího ze školy absurdního divadla šedesátých let v Paříži. Hra je z roku 1965. Ve dnech 15. a 16. února s ní hostovalo ostravské Divadlo Petra Bezruče v divadle Kolowrat v Praze.

Léto je snovou pohádkou, ve které jde o poetické dotýkání se jednotlivých vztahů mezi jednajícimi osobami. Na ději vlastně téměř nezáleží, protože hlavním činitelem i motivací je zde sen. Divadlo Petra Bezruče se orientuje na mladé diváky. Ti bezprostředně chápou a emotivně přijímají (se smíchem nebo i strachem) Weingartenův poeticky stylizovaný, snový záměr. Záminkou k němu je autorovi léto mládí a něžnosti, plně sdělných snad jedině v nerealistickém proje-

vu. Mladí diváci se neptají, proč mají dva lidští kocouři běžící po scéně na hlavách bílé jídelní misky, z kterých předtím chlemtali jídlo. Směšnou absurditu nadsázky chtěli dešifrovat jedině ti diváci, kteří o přestávce odcházeli s pocitem jakési „kulturní“ nadřazenosti (přesněji řečeno snobství), čili nepochopili a tedy se i nudili. Jsou chudí, neboť nedokázali být alespoň na chvíli dětmi a zažít nesdělitelné.

Naopak mladí diváci se smějí, když vidí, jak se k sobě přibližují třeba nešikovný Šimon a nevinná Loretka a oba nevědí kudy kam. Když je pak spojí fakt, že oba mají rádi stejnou mouchu, je to téměř jako vysvobození, jako šťastný konec pohádky. Moucha se tu vlastně stane ukazatelem cesty k lásce.

Režie **Josefa Janíka** se zaměřila na stylizovanost a poezii ry-

chlého tempa, ale občas také na náhlé césurý, na nečekané prodlevy v jinak svižné herecké akci. Nesnažila se o sobeckou virtuozitu nápadů, ale jakoby o klavírní doprovod k sólistovi — panu autorovi.

Loretka **Veroniky Rašákové** byla až ztělesněnou cudností. Šimon **Reného Šmotka** podával plastický výkon v duchu naivního divadla. Tvořili hereckou jednotu. Někdy vadila křečovitost některých vět i slov, čili přehrávali poetičnost. Z navzájem si podobných kocourů přece jen herecky vysoko vyčníval Amrhel Vladimíra Čapky. Jeho mrštnost byla až na pokraji akrobacie. Je třeba ocenit, že právě prvním mimopražským divadlem v Kolowratu bylo ostravské Divadlo Petra Bezruče. Ukázalo výbornou režii, herecké mistrovství i kus své dramaturgické cesty.

Jaromír Malý